

MONOGRÀFIC I. MANUEL SERRAT

TEATROLOGIA

Manuel Serrat Crespo

Estimat Ricard, em vas demanar —em vau demanar— uns breus apunts de la meva «teatrologia» per acompanyar la publicació dels *Parias...* i els articles que generosament em dediqueu. I poso fil a l'agulla. I començo a remenar el garbuix que tinc per memòria sense sospitar —encara— que m'hi esperen tantes i tantes tombes.

Jo escrivia, amic, només escrivia —i poemes a més a més— quan algú em va portar al comitè de redacció de la revista *Presència* (i un dia o altre s'haurà d'explicar aquesta història). Tu hi eres i la Maria Aurèlia i el rostre dolorós —«artaudià», diria jo— de l'Àngel Carmona.

(Ho veus? Ja van dues tombes!)

Mai vaig pensar aleshores —que jo recordi— creuar la frontera que separa l'escenari del pati de butaques. Recordo la teva *Ronda de mort a Sinera* com recordo *El séptimo sello* de Bergman: eren moments d'èxtasi que em duraven mesos i mesos... però jo escrivia, Ricard, només escrivia i assegut a la butaca vaig patir el sotrac brechtià de *La bona persona de Sezuan*, la commòdi del *Marat-Sade* i fins i tot les mítiques *Las criadas* de l'Espert i en Víctor Garcia.

De vegades, a la nit, uns quants amics ens reuníem; hi havia els de La Pipironda amb en Ramon Teixidor, en Jaume Fuster i l'Ovidi (tres tombes més!). Jo vaig publicar una novel·la i, després, vaig fer la mili. I llavors, una tarda, en Ramon Teixidor em va demanar que l'ajudés a muntar —amb un grup de teatre de la Barceloneta— un espectacle d'*entremeses* de Cervantes. Perquè jo escrivia, Ricard, només escrivia, però ho feia en castellà i, precisament per això, en Ramon va pensar que li podria ser útil.

Va ser a finals del 1970 o començaments del 1971, i allò, sens dubte, em va canviar la vida. A la Barceloneta hi havia, entre d'altres, la Isabel Mestres, l'Isidre Prunés i en Joan Manuel Orfila (que sempre va ser «el Polac»). Després d'en Cervantes vam voler continuar amb en Valle-Inclán i un muntatge poètic, i allò ens va fer veure —a uns quants de nosaltres— que ens faltava base; i vam decidir estudiar a l'Institut del Teatre (jo tenia ja 30 anys! Te'n dones compte?)

Aquells van ser uns anys vius i embogits i m'és difícil ordenar tot el que hi va —hi vaig— passar. Era a començaments dels 70 i les parets de la vella «Escuela Superior de Arte Dramático» del carrer Elisabets van tremolar de tants canvis; volíem un teatre nou i van arribar en Pere Planella, en Iago Pericot, l'Albert Boadella (que era «joglar» però no «ciudadà» encara...), en Fabià Puigserver, en Pavel Rowba (tombes, tombes...), en Sanchís Sinisterra... Mai he pogut esbrinar per què tu no hi eres.

I el teatre es va convertir en la meva vida, i vaig treballar amb en Iago Pericot (*Duplopia*) i amb els «Comediants» (*Non plus plis*), vaig fer de director d'escena en alguns espectacles de l'Anna Maleras (amb un jove Cesc Gelabert) i vaig acabar vestit de negre, ballant al Liceu amb en Béjart i el *Bolero* de Ravel... Coses...

Los Cantos de Maldoror, de Manuel Serrat. Direcció: Pere Planella. Intèrprets: Walmir Chaves i el nen Francesc Ponti. Antiga Capella de l'Hospital de la Santa Creu, 14 de juliol de 1973.

Recordo ara aquell petit Institut com una espècie de matràs d'alquimista, on bullien moltes coses i per on va aparèixer el rostre d'un infantil Jordi Mesalles. Vaig fer una mica de tot; pel·lícules amb en Nunes i «especiales navideños de TVE» amb en Luís Aguiler, muntatges de Valle-Inclán i papers d'*extra con frase* a algunes aventures d'un Robin Hood nostrat. I un dia en Pere Planella em va oferir llançar-nos a *Los cantos de Maldoror* (jo els havia traduït i publicat a l'Editorial Mateu) i el teatre em va omplir els braços... Va ser l'estiu de 1973, em sembla, i en acabar, quasi sense temps de pair-ho, un amic de tota la vida que s'havia canviat el nom, en Terenci, em va proposar fer d'ajudant de direcció en una obra seva que s'havia d'estrenar al Romea. I li vaig dir que sí. I vaig treballar amb en Juan Germán Schroeder, i amb la Sardà, i amb l'Enric Majó... i els «trincos» em van oferir anar de gira amb ells i el seu *Mort de gana show*, i hi vaig anar, i...

I, com en Woody Allen, *cogí el dinero y corrí*. El *dinero* va ser molt poc, però vaig córrer, ja ho crec que vaig córrer! Primer va ser l'Índia i després uns quants anys a la Costa d'Ivori (1974-1978) que em van permetre conèixer (viure!) els ritus parateatral, sangonosos i místics, dels pobles que m'envoltaven... I et ben juro que, després de la *diprí* dels abidjís o de la festa agní dels nyam, els esgarips de «La fura dels Baus» m'han fet sempre somriure.

Jo, Ricard, seguia escrivint... però ja no només. I quan vaig tornar (el 1978) tot era diferent.

* * *

Després, entre milers de pàgines de traducció literària (bé s'ha de fer bullir l'olla!) he publicat uns quants llibres —pocs, pocs...— i he estrenat algunes obres, el repartiment de les quals —a l'estrena— t'hi inclouré tot seguit.

I escric, Ricard, segueixo escrivint cada vegada més convençut —com en Georges Braque— que «Avec l'âge l'art et la vie ne font qu'un».

Relació d'espectacles representats

Los cantos de Maldoror, de Manuel Serrat Crespo sobre l'obra del mateix títol d'Isidore Ducasse, comte de Lautréamont.

Direcció: Pere Planella. Música: Julià Llinàs. Escenografia: Fabià Puigserver. Intèrprets: Walmir Chaves i el nen Francesc Ponti. Estrena: 14 de juliol de 1973 a l'Antiga Capella de l'Hospital de la Santa Creu.

Anna o la venjança, de Manuel Serrat Crespo.

Direcció: Mar Targarona. Escenografia: Isidre Prunés i Montse Amenós. Vestuari: Cristina Martínez i Julia Camba. Banda sonora: Jordi Bonet. Intèrprets: Rosa Morata (Marianne), Ramon Teixidor (La Bèstia), Josep M. Domènech (Advocat), Jaume Castells (Christian —Pedagog—), Xavier Serrat (Home dels Globus —Von Richter, Quart testimoni—), Víctor Guillén (El Jutge), Lluïsa Fernández (Dona 1a —Hohner, la Botiguera—), Lina Cunill (Dona 2a —Acusador particular, la Veïna—), Eugeni Soler (Director d'escena). Estrena: 9 d'abril de 1984 al Teatre de l'Aliança del Poble Nou (Cicle de Teatre Obert).

Un amanecer sin Blancanieves, de Manuel Serrat Crespo.

Direcció: Ramon Teixidor. Escenografia i vestuari: Loni Geest. Música: Sabastida. Intèrprets: Àngel Riberas (El Alquimista Borracho). Estrena: 28 de maig de 1986 a la Cova del Drac.

Estos parias, ¡ay dolor!, que ves ahora..., de Manuel Serrat Crespo.

Direcció: Jordi Mesalles. Músics: Oli Silva «Mu» (Percussió), Diabaté Karnon (Balafó). Ajudant de direcció: Jordi Castanyer. Intèrprets: Xavier Serrat (Docto Profesor), Miquel Ripeu (Voz de la Crueldad), Agnès Agboton (Voz de la Ternura), Anna M'Bengue (La Noche). Estrena: 22 d'octubre de 2004 al teatre Salón de Escolapios de Pamplona.

ELS VIATGES INICIÀTICS DE MANUEL SERRAT CRESPO

Maria-Josep Ragué-Arias

Les paraules tenen colors, olors, gust..., em diu el Manuel Serrat. «Jo vaig començar a escriure colors. Quan tenia quatre o cinc anys, un dia vaig agafar un tros de cartró i vaig dibuixar les vocals, cada una d'un color diferent, i molt cofoi li vaig anar a oferir a la meva mare que era a la cuina, treballant, i no en va fer gaire cas, la qual cosa em va semblar profundament injusta».

Després, tot el que escriu ho fa a partir del sentiment que les vocals tenen color i olor. Més tard, quan descobreix Rimbaud, els simbolistes, els surrealistes, li van semblar un món màgic. Ell, l'Agnès, l'habitació plena de llibres i d'objectes africans, el sofà amplíssim, la taula a la galeria, l'orxata, tot ens dóna també la sensació d'un món diferent, ple d'una màgica calidesa.

La vida de Manuel Serrat Crespo (1942) és un mena de viatge iniciàtic que el porta a recórrer camins aparentment divergents que acaben confluint en una personalitat extraordinàriament rica i generosa, quasi fora del nostre món, un món que no és el que ell volia, que tampoc volíem molts altres de la seva generació. Però el Manuel ha aconseguit ser dins i fora del món, ser un gran traductor extraordinàriament i merescudament reconegut, i a la vegada ser un poeta, un escriptor, un mestre que només pertany al seu propi món, al de la seva estimada, l'entranyable Agnès, al dels seus amics. El Manuel coneix molt bé el sentit més profund de la paraula amic.